

L'Aran busca pastors

Les polítiques ambientals fetes amb una visió urbana de la natura acaben creant conflictes socials al territori. Deu anys després de la reintroducció de l'ós bru als Pirineus, el nou síndic d'Aran, Francés Boya, creu que no és el moment de recomençar la polèmica, sinó d'assumir que els óssos hi són, i evitar, tant com sigui possible, el mal que causen. "Tenim ajuts per a compensar les pèrdues econòmiques que es deriven dels atacs a animals, però ens faltava un pla preventiu que considerem tant o més important", explica el cap del Govern d'Aran. El ministeri de Medi Ambient espanyol ha aprovat una partida de 280.000 euros per tal que Consell General pugui emprendre aquestes mesures preventives. "Uns 100.000 euros els destinarem a contractar pastors", assegura Boya: persones que vigilin de prop els ramats. Els pastors, de fet, també s'han convertit en una espècie en perill d'extinció. "Les condicions en què viuen són molt precàries", admet el síndic d'Aran. I, per tant, creu que les administracions hi han de fer alguna cosa. "És un problema de fons que no podem ignorar; si no, al fi-

Per evitar el mal que fan els óssos bruns i els voltors als ramats que pasturen a la muntanya, el nou Consell General d'Aran de Francés Boya ha engegat un pla preventiu amb el suport del ministeri espanyol de Medi Ambient.

nal tindrem óssos i no tindrem pagesos." I això seria un problema. "Els pagesos, durant segles, han tingut cura del paisatge que ara atreu tants turistes. Sense que ningú s'encarregui dels boscos, ni porti els ramats a pasturar, aquest paisatge es degradarà", adverteix. Gràcies

a aquesta nova partida pressupostària per a reequilibrar la muntanya i fer possible la convivència entre els interessos ambientals, econòmics i tradicionals de l'Aran, també es construiran corrals i cabanes equipats degudament. "Potser enguany ja no trobarem gent disposada a pujar a la muntanya, però pensem que si s'ofereix un sou digne i unes condicions de treball correctes, aquest problema es resoldrà". El reequilibri és fonamental. Els voltors, per exemple, han estat tradicionalment els encarregats de netejar els prats. Quan moria una ovella o una vaca, no calia cap mesura higiènico-sanitària. De fer desaparèixer el cadàver se n'encarregaven els voltors. Tothom hi sortia guanyant. Però ara els voltors s'han convertit en un problema. "N'hi ha una superpoblació perquè s'han reintroduït sense tenir en compte que pràcticament no hi ha caps de bestiar." Les bèsties, doncs, passen gana. "I això fa que ataquin animals vius, cosa que no havia passat mai", subratlla Boya. Primer van començar amb vedells i ovelles acabats de néixer, atrets "per la sang de la placenta", però "ara ja no s'aturen i després de la cria ataquen les mares, animals grossos que s'han d'acabar sacrificant perquè queden malferits". En aquesta situació, els pagesos i ramaders se senten desprotegits i acaben prenent la justícia pel seu compte. "S'han començat a trobar voltors enverinats. És un drama, perquè l'administració ha de ser sensible als problemes reals de la gent, però a la vegada no es pot desentendre d'uns animals que si ataquen els vius és perquè no tenen prou menjar."

El nou síndic d'Aran veu clar que no es pot anar contra la realitat. El seu antecessor, Carlos Barrera, va fer bandera de l'oposició a l'ós. Tot sovint deia que l'estat espanyol havia cedit els Pirineus a l'estat francès i que aquest els havia convertits en el seu jardí botànic particular, una reserva ecològica que no tenia en compte els habitants del territori. En aquest sentit, cal recordar que l'exploració turística dels Pirineus per part de l'estat francès és gairebé nul·la, perquè ha apostat clarament pels Alps. A l'altra banda de la frontera, la realitat econòmica és radicalment diferent. Tot i amb això, Boya creu que cal mirar endavant. Ja va dir en prendre possessió del càrrec que ell no aniria al Parlament de Catalunya a parlar de l'ós, sinó a defensar els interes-

sos dels pagesos dels Pirineus. "Els óssos no els trauran", subratlla, de manera que és absurd, pensa el síndic, dedicar tantes energies a anar-hi en contra. "El que hem de fer és evitar que facin mal i tractar de fer compatible la convivència entre els ramaders i els diversos depredadors que amenacen el bestiar".

La nova partida pressupostària, a banda de possibilitar la contractació de pastors, permetrà d'instal·lar tanques i més dispositius elèctrics de protecció. L'estratègia és fonamentalment agrupar ramats amb l'objectiu d'evitar atacs a les petites ramaderies, que són les que més reben les conseqüències del pla de reintroducció de l'ós bru. En definitiva, el nou pla pot ajudar que els pagesos no vegin els óssos com una amenaça. Per això Boya negocia amb el ministeri de Medi Ambient que els 280.000 euros destinats a la prevenció no siguin una partida concreta i extraordinària, sinó que es reservi una partida pressupostària els quatre anys vinents perquè la iniciativa tingui continuïtat.

Polèmica reintroducció. El 1996 es van reintroduir als Pirineus tres exemplars d'ós bru originaris d'Eslovènia. Un mascle, Pyros; i dues femelles, Giva i Melva. Aquesta darrera va ser abatuda per un caçador poc temps després. Actualment, es calcula que n'hi ha entre quinze i disset, la majoria dels quals habiten als Pirineus centrals, és a dir, als voltants de l'Aran. Les queixes irades dels ramaders de la zona van ser degudes a un fet clar: els exemplars els alliberava tècnicament França i en territori de l'estat francès, però a molt pocs quilòmetres de l'Aran, de manera que els óssos aviat van instal·lar-se en aquest territori que en principi era aliè al programa Life. Val a dir, però, que les previsions catastrofistes del 1996 no s'han complert. Així i tot, bona part de la societat (i els polítics) de la vall, consideren que el diàleg amb el territori és vital perquè qualsevol política ambiental funcioni, que no es poden prendre decisions des dels despatxos de grans capitals com ara Barcelona, París o Madrid sense tenir en compte quin impacte real tindran als Pirineus. En aquest sentit, la muntanya reclama no ser vista com un lloc d'esbarjo, sinó com allò que és: la casa de milers de persones que no poden ésser bandeja-

La reintroducció dels voltors ha representat un perill nou. Com que no hi ha cadàvers de bestiar pels prats, com hi havia abans, ataquen els animals vius. De primer eren les ovelles i els vedells acabats de néixer, però darrerament ataquen també les mares.

des quan es pren una decisió. I encara menys a la Vall d'Aran, un petit país occità que forma part de Catalunya, però que té definides clarament les seves institucions polítiques. Cal recordar que el Consell General és anterior, fins i tot,

a la Generalitat de Catalunya. Ni Felip V no va poder-lo suprimir. És lícit de saltar-se'l, en ple segle XXI i en una Europa democràtica? Evidentment, no.

Anna Sàez